

PEDERSÖRE

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys

14.11.2024

SAMMANDRAG ÖVER TILLSYKEN AV ALLMÄNNA BADSTRÄNDER 2024

Storsands badstrand, Nykarleby

Kittholmen badstrand, Jakobstad

Forsby badstrand, Pedersöre

Brännbacka badstrand, Larsmo

November 2024

Miljöhälsan Kallan

Jonathan Storskrubb

MILJÖHÄLSAN KALLAN

BESÖKSADRESS
Ekovägen 11
68620 JAKOBSTAD

POSTADRESS
Skrufvilagatan 2
68910 PEDERSÖRE

E-POST
kallan@pedersore.fi
fornamn.efternamn@pedersore.fi

TELEFON
Växel: (06) 785 0111

**KALLAN
YMPÄRISTÖTERVEYS**

KÄYNTIOSOITE
Kaikutie 11
68620 PIETARSAARI

POSTIOSOITE
SKRUFVILANKA
TU 2
68910 PEDERSÖRE

SÄHKÖPOSTI
kallan@pedersore.fi
etunimi.sukunimi@pedersore.fi

PUHELIN
Vaihe:(06)7850111

www.pedersore.fi

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Bakgrund	2
2. Tidsåtgång	2
3. Badstränder	2
4. Förberedelser inför badsäsongen	2
5. Badstrandsinspektioner	3
5.1 Utförda inspektioner	3
5.2 Riskbedömning	4
6. Badvattenprovtagningar	4
6.1 Utförda provtagningar	5
6.2 Badvattenklassificering av EU-badstränder	6
7. Sammanfattning	8
Sammanställning av analysresultaten	9

MILJÖHÄLSAN KALLAN

BESÖKSADRESS
Ekovägen 11
68620 JAKOBSTAD

POSTADRESS
Skrufvilagatan 2
68910 PEDERSÖRE

E-POST
kallan@pedersore.fi
fornamn.efternamn@pedersore.fi

TELEFON
Växel: (06) 785 0111

**KALLAN
YMPÄRISTÖTERVEYS**

KÄYNTIOSOITE
Kaikutie 11
68620 PIETARSAARI

POSTIOSOITE
SKRUFVILANKA
TU 2
68910 PEDERSÖRE

SÄHKÖPOSTI
kallan@pedersore.fi
etunimi.sukunimi@pedersore.fi

PUHELIN
Vaihde:(06)7850111

1. Bakgrund

Miljöhälsan Kallan tar, under badsäsongen 15.6 – 31.8, prov för kontroll av badvattenkvaliteten vid de allmänna badstränderna inom tillsynsområdet. Samtidigt utförs även inspektioner vid de allmänna badstränderna, där badsträndernas hygieniska förhållanden granskas. Syftet med provtagningarna och inspektionerna är att utreda om det finns faktorer som kan medföra hälsorisker, samt att utfärda nödvändiga uppmaningar och anvisningar för förebyggande av hälsorisker.

Provtagningar och inspektioner vid badstränderna finns med i Miljöhälsan Kallans tillsynsplan, Plan för hälsoskyddstillsyn 2020–2024, år 2024. Vid provtagningar och inspektioner tillämpas hälsoskyddslagen (763/1994) med tillhörande förordningar: badvattenförordningen för allmänna badstränder (177/2008) och badvattenförordningen för små allmänna badstränder (354/2008).

2. Tidsåtgång

För tillsynen av badstränder användes totalt ca 330 arbetstimmar under badsäsongen 2024 (körtiden är inte medräknat). Utöver dessa timmar har tid åtgått till uppdatering av bl.a. Miljöhälsan Kallans hemsida, sociala medier och kommunikation med kommuner. Tillsynsarbetet utfördes av hälsoinspektörerna Susanne Jankens, Mia Hautala, Outi Fränti och Jonathan Storskrubb. Prov togs av Miljöhälsan Kallans provtagare Jim Andersén.

3. Badstränder

På Miljöhälsan Kallans område finns totalt 28 allmänna badstränder. Fem av badstränderna klassificeras som EU-badstränder (stora allmänna badstränder) medan resterande badstränder klassificeras som små allmänna badstränder. Av badstränderna är 12 belägna vid kusten och 16 vid insjöar, åar eller sandgröpar.

4. Förberedelser inför badsäsongen

Följande förberedande arbete har utförts innan badsäsongen inleddes:

- En badstrandsförteckning för år 2024 uppgjordes och fanns till påseende på Miljöhälsan Kallans hemsida innan badsäsongen inleddes.
- En provtagningsplan skickades i slutet av maj till badsträndernas upprätthållare och avtalslaboratoriet Eurofins Ahma Oy i Seinäjoki. Upprätthållarna gavs möjlighet att kommentera provtagningsplanen.
- Ett informationsbrev skickades före badsäsongen åt strändernas upprätthållare. Brevet innehöll information om provtagningar, inspektioner samt information om vilken information som ska finnas på badsträndernas anslagstavlor i enlighet med lagstiftningen.

- Informationen gällande badvattenkvaliteten uppdaterades på Miljöhälsan Kallans hemsida.

5. Badstrandsinspektioner

Badsträndernas grunduppgifter, skick, snygghet, avfallshantering, omklädningsrum, toaletter samt informationen som ges till badsträndernas användare inspekterades i enlighet med Valviras checklista.

5.1 Utförda inspektioner

Totalt gjordes 19 planenliga badstrandsinspektioner samt en uppföljningsinspektion från 2023. Inspektionerna fördelning: Jakobstad (5), Nykarleby (5) och Pedersöre (9) Larsmo (1). Av de planenliga inspektionerna gjordes 15 vid små allmänna badstränder och 4 vid EU-badstränder. Inspektionerna gjordes oanmälda. Inspektionsrapporterna skickades till badsträndernas upprätthållare. En sammanfattning över de brister som noterades finns nedan.

Badvattnets kvalitet:

- Före inspektionerna utfördes hade det förekommit cyanobakterier i vattnet vid två av stränderna i Pedersöre och en i Larsmo, vilket gav vitsordet B (= små brister).

Informering:

- Gällande informeringen på badstränderna gavs vitsordet C (= mot kraven) för en strand i Pedersöre eftersom inga kontaktuppgifter till ägaren eller innehavare samt ingen förbudsskylt för hundar fanns uppsatt för besökares påseende.
- Utöver det gavs även vitsordet B (= små brister) vid 11 stränder, 4 i Nykarleby och 7 i Pedersöre.

Omklädningsrum, tvättrum, bastu och toalettutrymmen:

- Vitsordet B gavs vid totalt 10 stränder (5 i Pedersöre, 4 i Jakobstad och 1 i Nykarleby).
- Medan vitsordet C (= mot kraven) gavs för en strand i Pedersöre p.g.a. bristfälligt antal toaletter och en i Larsmo för bristfälligt antal samt misskötta toaletter.

Badstrandens allmänna snygghet och underhåll och avfallshantering:

- Vitsordet B gavs vid 4 stränder i Pedersöre, 3 i Nykarleby och 2 i Jakobstad.

Vitsordsskalan som används är:

- A = Motsvarar kraven (inga åtgärder)
- B = Små brister (styrning och rådgivning)
- C = Mot kraven (uppmaning), vilket betyder att strandens upprätthållare ska rätta till bristen inom en i inspektionsrapporten angiven tidsfrist. En ny inspektion görs efter att tidsfristen gått ut för att kontrollera att bristerna har åtgärdats.
- D = Mot kraven (förvaltningstvång)

5.2 Riskbedömning

Hälsoinspektionen utvärderar tillsynsbehovet för varje enskild badstrand efter badsäsongens slut. Utvärderingen utförs genom en riskbedömning. Tillsynsbehovet kan minskas eller ökas på basis av denna riskbedömning. Kittholmens badstrand i Jakobstad har en inspektionsfrekvens på en inspektion per år. De övriga badstränderna i tillsynsområdet har en inspektionsfrekvens på en inspektion vartannat år.

6. Badvattenprovtagningar

Antalet planerade prov som tas finns definierat i SHM:s förordningar (177/2008) och (354/2008). Från EU-badstränderna tas ett prov ca två veckor innan badsäsongen inleds och därefter ytterligare minst tre prov under badsäsongen. Från de små allmänna badstränderna tas minst tre prov under badsäsongen. Provtagningsdagarna fördelas jämnt över hela badsäsongen så att intervallet mellan provtagningsdagarna inte överstiger en månad. I samband med provtagningarna görs observationer av cyanobakterier (blågröna alger) och avfall (så som oljehaltiga eller tjärhaltiga ämnen samt material som flyter t.ex. plast, gummi, glas- och plastflaskor). Ur badvattnen analyseras mängden bakterier, som indikerar på fekal kontaminering, *E. coli* och enterokocker. Gränsvärden för bakterier och observationer av cyanobakterier ses i tabell 1 och 2. Kvalitetsrekommendationen för avfall i badvattnet är att sådant inte alls observeras.

(Tabell 1. Åtgärdsgränser för enstaka undersökningsresultat.)

Parameter	Insjövatten	Kustvatten
Enterokocker (cfu/100 ml)	400	200
Escherichia coli (cfu/100 ml)	1 000	500

(Tabell 2. Bedömning av förekomsten av cyanobakterier)

0	ingen förekomst	cyanobakterier har inte observerats på badvattnets yta eller i strandlinjen
1	liten förekomst	cyanobakterier kan observeras som grönaktiga flingor eller pinnar i badvattnet
2	riklig förekomst	badvattnet har en tydlig halt av cyanobakterier, eller små flottor av cyanobakterier har samlats på badvattnets yta, eller ansamlingar av cyanobakterier har drivit till stranden
3	mycket riklig förekomst	cyanobakterier bildar stora flottor eller har drivit till badstranden som tjocka ansamlingar

Ifall gränsvärdet för enstaka undersökningsresultat överskrids eller cyanobakterier observeras, görs en utredning om överskridningen/observationen kan orsaka hälsorisker för de badande. Vid överskridning av gränsvärdet för *E. coli* eller enterokocker tas omprov. Överskridanden av kvalitetsrekommendationen för avfall innebär nödvändigtvis inte hälsorisker för badarna, det är snarare fråga om badvattnets estetiska kvalitet och användningsduglighet. När det konstaterats hälsorisker i badvattnet sätter Miljöhälsan Kallan vid behov upp varningsskyltar på badstrandsområdet som avråder alternativt förbjuder badstrandsbesökarna från att simma.

6.1 Utförda provtagningar

Under badsäsongen togs 91 planenliga prov. Miljöhälsan Kallan har under badsäsongen publicerat undersökningsresultaten på Miljöhälsan Kallans hemsida:

<https://www.pedersore.fi/assets/Badvatten-resultat-2024-v5.pdf>.

Vid de planenliga badvattenproven som togs under sommaren 2024 förekom en bakteriell överskridning av *Escherichia coli* 27.6.2024 vid Vikarholmens badstrand i Larsmo, där förekomsten var 1700 cfu/100 ml. Omprov togs 3.7.2024, och då var bakteriemängden återigen under gränsvärdet. Inga andra överskridningar av varken *Escherichia coli* eller enterokocker förekom vid badstränderna under sommaren.

Under augusti månad observerades rikliga förekomster av cyanobakterier längs med Esse å. Först noterades en liten mängd cyanobakterier vid Kållby badstrand i samband med provtagning 7.8.2024. Veckan därpå konstaterades rikliga förekomster vid alla badstränder längs med ån, vilket ledde till avrådan från bad vid samtliga badstränder längs med ån. Förekomsten av cyanobakterier höll sedan i sig under resten av augusti månad vid samtliga av dessa badstränder ända tills att badsäsongen tagit slut (31.8) varpå skyltarna med avrådan från bad togs ner.

Utöver det förekom varierande mängder cyanobakterier även vid andra badstränder. Vid Gunnarskangan i Nykarleby observerades rikliga mängder 5.8–12.8. I Larsmo observerades rikliga mängder vid Svennasminne-, Annäsgrundets-, Fagernäs- och Assarskärsbadstrand 17.6–20.6 och vid Kackur och Sonamo badstränder 24.6–27.6. Samt i Pedersöre utöver den tidigare nämnda situationen längs med ån, observerades rikliga mängder även vid Nars badstrand 10.7–17.7. Vid samtliga av dessa tillfällen lades skyltar med avrådan från bad upp och badsträndernas upprätthållare informerades. Information publicerades även på Miljöhälsan Kallans sociala medier och hemsida.

(Tabell 3. Rikliga förekomster av cyanobakterier under badsäsongen)

Ort	Juni		Juli	Augusti		
Datum	17.6-20.6	24.6-27.6	10.7-17.7	5.8-12.8	7.8-13.8	13.8-31.8
Jakobstad						
Pedersöre			Nars badstrand		Kållby badstrand	
					Lappfors badstrand	
					Ytteresse badstrand	
					Edsevö badstrand	
Nykarleby			Gunnarskangan badstrand			
Larsmo	Svennasminne badstrand	Kackur badstrand				
	Annäsgrundets badstrand					
	Fagernäs badstrand	Sonamo Badstrand				
	Assarskärs badstrand					

6.2 Badvattenklassificering av EU-badstränder

Badvattenklassen för EU-badstränderna fastställs efter varje badsäsong av Miljöhälsan Kallan. Badvattenklassen grundar sig på undersökningsresultaten av badvattnet från de fyra föregående badsäsongerna, 2021–2024. Badvattnet kan klassificeras som utmärkt, bra, tillfredsställande eller dåligt. Kvalitetskraven för badvattnet uppfylls om badvattenklassen är åtminstone tillfredsställande. Badvattenklassen symboliseras med utvalda symboler som bestämts av EU-kommissionen (se figur 1). Efter badsäsongen 2024 har EU-badstränderna inom samarbetsområdet klassificerats enligt tabell 4.

(Figur 1. Symboler vid EU-badstränder)

(Tabell 4. Badvattenklassificering av EU-badstränderna efter badsäsongen 2024)

Badstrand	Kommun	Badvattenkvalitet
Kittholmens badstrand	Jakobstad	 <p>Tillfredsställande badvattenkvalitet</p> <p>★ ★ ★ Utmärkt ★ ★ Bra ★ Tillfredsställande — Dålig</p>
Fäboda caféstrand	Jakobstad	 <p>Utmärkt badvattenkvalitet</p> <p>★ ★ ★ Utmärkt ★ ★ Bra ★ Tillfredsställande — Dålig</p>
Lillsand badstrand	Jakobstad	 <p>Utmärkt badvattenkvalitet</p> <p>★ ★ ★ Utmärkt ★ ★ Bra ★ Tillfredsställande — Dålig</p>
Andra sjön badstrand	Nykarleby	 <p>Utmärkt badvattenkvalitet</p> <p>★ ★ ★ Utmärkt ★ ★ Bra ★ Tillfredsställande — Dålig</p>
Storsand badstrand	Nykarleby	 <p>Utmärkt badvattenkvalitet</p> <p>★ ★ ★ Utmärkt ★ ★ Bra ★ Tillfredsställande — Dålig</p>

Detta innebär att badvattenklassificeringen för Kittholmens badstrand i Jakobstad sänks till tillfredsställande, medan alla andra EU-badstränder inom samarbetsområdet hålls på utmärkt. Klassificeringen baserar sig på undersökningsresultaten från åren 2021–2024.

Miljöhälsan Kallan rapporterar uppgifter om badvattnets kvalitet och tillsyn via miljöhälsovårdens nationella datasystem VATI. Uppgifterna rapporteras sedan vidare av Institutet för hälsa och välfärd (THL) till Europeiska kommissionen. Europeiska miljöbyrån (EEA) sammanställer årligen en rapport om badvattenkvaliteten vid EU-badstränderna inom Europeiska unionen. Rapporten omfattar uppgifter om badvattnets kvalitet för nästan 22 000 badstränder. Resultat från badsäsongen 2023 visar att 87,2 % av alla badvatten i Finland klassas som utmärkta.

7. Sammanfattning

Tillsynen vid badstränderna omfattar provtagningar och inspektioner. Vid inspektioner av badstränder har påpekats om bl.a. brister i utrustning, underhåll och städning, avfallshantering samt brister i den information som ges till badstrandsbesökarna. Efter utförda inspektioner har tillsynsbehovet utvärderats enligt en riskbedömning. Badstränderna inom samarbetsområdet har en inspektionsfrekvens på en inspektion per år eller en inspektion vartannat år.

Cyanobakterier har under säsongen observerats vid flera av badstränderna inom tillsynsområdet. Skyltar med avrådan från bad pga. rikliga mängder cyanobakterier sattes upp vid 6 stränder i Larsmo, 5 i Pedersöre och en strand i Nykarleby. Allmän information om cyanobakterier har funnits på anslagstavlor under hela sommaren. Badsträndernas upprätthållare och lokala simskolor har informerats om läget med cyanobakterier.

En bedömning av badvattnets kvalitet vid EU-badstränder utförs efter varje badsäsong. Badvattenklassificeringen vid Kittholmens badstrand i Jakobstad sänks inför nästa säsong till tillfredsställande. Alla andra EU-badstränder inom samarbetsområdet behåller kvalitetsklassen utmärkt (d.v.s. Fäboda caféstrand, Lillsand badstrand, Andra sjön badstrand och Storsand badstrand i Nykarleby).

Under följande badsäsong (år 2025) inspekteras 1 badstrand i Jakobstad, 1 badstrand i Nykarleby och 8 badstränder i Larsmo. Totalt görs alltså 10 planliga inspektioner av badstränder under badsäsongen 2025. Utöver dessa görs uppföljningsinspektioner vid de badstränder som efter badsäsongen 2024 bedömts med vitsordet C (mot kraven).

Sammanställning av analysresultaten

I. Badstränder i Jakobstad

Badstrand, Jakobstad	Provtagningsdatum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Kittholmen	4.6.2024	21,7	130	330	0
	25.6.2024	18,7	45	34	0
	16.7.2024	19,8	45	86	0
	6.8.2024	22,6	<5	16	0
Lillsand	4.6.2024	16	10	33	0
	25.6.2024	16,7	<5	12	0
	16.7.2024	18	<5	26	0
	6.8.2024	19,1	<5	2	0
Fäboda caféstrand	4.6.2024	16,4	120	260	0
	25.6.2024	16,9	<5	16	0
	16.7.2024	17,7	5	6	0
	6.8.2024	19	<5	<1	0
Storsand	25.6.2024	16,6	<5	10	0
	16.7.2024	17,4	10	84	0
	6.8.2024	19,6	<5	2	0
Björnholmen	25.6.2024	19,6	5	29	0
	16.7.2024	22,6	15	45	0
	6.8.2024	24,3	10	13	0

2. Badstränder i Nykarleby

Badstrand, Nykarleby	Provtagningsdatum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Andra Sjön	4.6.2024	21,1	50	100	0
	24.6.2024	22,1	<2	48	0
	15.7.2024	22,8	10	11	0
	5.8.2024	23	5	25	0
Gunnarskangan	24.6.2024	20,4	0	0	0
	15.7.2024	23	<5	<1	0
	5.8.2024	22,7	<5	<1	2
Kantlax	24.6.2024	18,7	0	2	0
	15.7.2024	20,6	<5	8	0
	5.8.2024	19,2	<5	2	0
Lojlax	24.6.2024	21,4	6	5	0
	15.7.2024	22,6	5	29	0
	5.8.2024	21,4	20	12	0
Storsand, Monäs	4.6.2024	15,4	10	9	0
	24.6.2024	17,8	<2	1	0
	15.7.2024	18,4	<5	2	0
	5.8.2024	21,3	5	170	0
Vexala	24.6.2024	17,5	2	35	0
	15.7.2024	20,6	<5	24	0
	5.8.2024	20,6	<5	1	0

3. Badstränder i Pedersöre

Badstrand, Pedersöre	Provtagningsdatum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Edsevö	26.6.2024	21,5	10	6	0
	17.7.2024	20,7	85	170	0
	7.8.2024	20,6	20	29	0
Forsby	26.6.2024	24,2	<5	54	0
	17.7.2024	21,8	5	11	0
	7.8.2024	22,6	18	50	0
Kållby	26.6.2024	22	5	0	0
	17.7.2024	21	120	220	0
	7.8.2024	21,6	12	50	1
Lappfors	26.6.2024	21,6	85	12	0
	17.7.2024	21,1	5	33	0
	7.8.2024	21,2	6	3	0
Lepplax	26.6.2024	23,7	75	25	0
	17.7.2024	22,3	10	13	0
	7.8.2024	24,3	<5	7	0
Nars	26.6.2024	24,4	<5	5	0
	17.7.2024	22,4	<5	3	0
	7.8.2024	24,3	2	3	0
Sexsjö	26.6.2024	25,6	<5	130	0
	17.7.2024	22,7	5	8	0
	7.8.2024	24	<2	2	0
Vilttorpet	26.6.2024	23,3	<5	6	0
	17.7.2024	21,8	5	14	0
	7.8.2024	21,4	0	5	0
Ytteresse Nasa	26.6.2024	21,5	5	8	0
	17.7.2024	20,3	130	210	0
	7.8.2024	20,6	8	33	0

4. Badstränder i Larsmo

Badstrand, Larsmo	Provtagningsdatum	Temperatur °C	Enterokocker (cfu/100 ml)	Escherichia coli (cfu/100 ml)	Förekomst av cyanobakterier 0= ingen förekomst, 1=liten förekomst, 2=riklig förekomst, 3=mycket riklig förekomst
Annäsgrundet	27.6.2024	21,3	<5	2	0
	18.7.2024	22,8	<5	6	0
	8.8.2024	24,3	<5	12	0
Assarskär	27.6.2024	23,7	30	6	0
	18.7.2024	22,0	5	9	0
	8.8.2024	23,4	2	10	0
Brännbacka	27.6.2024	23,4	5	2	0
	18.7.2024	22,5	<5	4	0
	8.8.2024	23,2	<5	1	0
Fagernäs	27.6.2024	22,6	10	2	0
	18.7.2024	23,5	<5	3	0
	8.8.2024	23,5	2	12	0
Kackur	27.6.2024	24,4	<5	3	0
	18.7.2024	23	10	41	0
	8.8.2024	24,6	2	9	0
Sonamo	27.6.2024	20	<5	2	0
	18.7.2024	22	5	22	0
	8.8.2024	23,9	<5	5	0
Svennasminne	27.6.2024	21	2	3	0
	18.7.2024	23	5	7	0
	8.8.2024	23	2	1	0
Vikarholmen	27.6.2024	24,9	390	1700	0
	3.7.2024	20,6		4	0
	18.7.2024	23	5	10	0
	8.8.2024	24,1	4	22	0